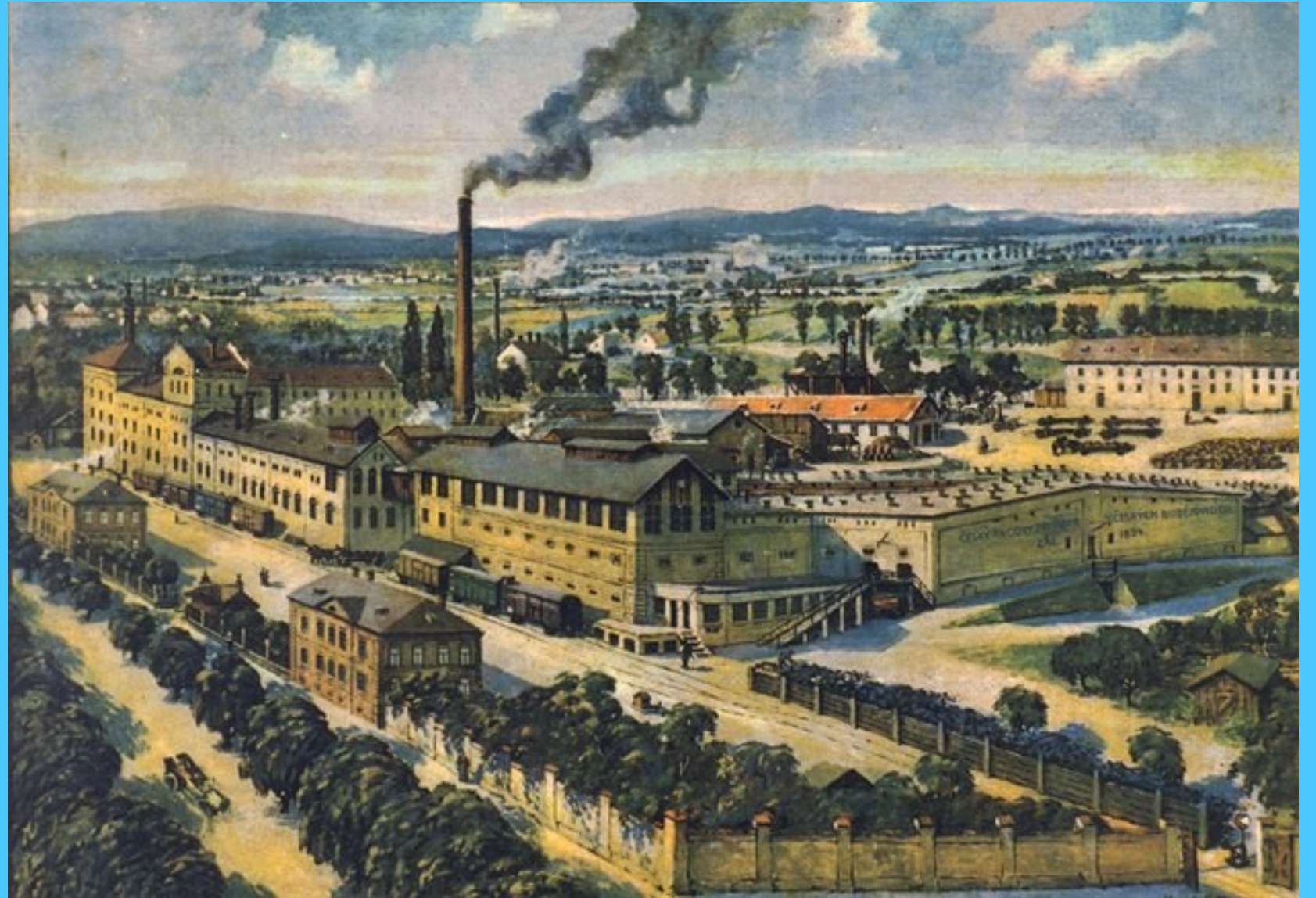

MUNI
ARTS

Kulturní dějiny piva

CORE052

Cíle kurzu

- představit **pivo** jako **kulturní fenomén**
- prohloubit znalosti o tomto nápoji
- zamyslet se nad **rozumnou konzumací alkoholu**
- **objevovat rozmanitý svět piva**
- získání přehledu o **proměnách pivní kultury**
- poznat **práci vybraných humanitních oborů** a metody jejich výzkumu
- naučit se **přemýšlet nad hodnotami současné doby** vycházejícími z minulosti

Ukončení kurzu

- **Aktivní účast** na přednáškách, diskuze.
- **Zápočet ve formě písemného testu.** Všechny otázky budou reflektovat témata probraná během přednášek.
- Samostatná příprava.
- Primární cílem kurzu není ověřování kvanta znalostí, ale **transfer nových poznatků a podnětů k zamyšlení.**

Plán semestru

- **22. února** - Úvodní hodina. Seznámení s tématem, podobou kurzu, základní literaturou a způsobem ukončení.
- **29. února** - Technologická stránka výroby piva. **Ing. Jaromír Fiala, Ph.D.**, Výzkumný ústav pivovarský a sladařský.
- **7. března** - Pivní kultura a rozmanitost v současném světě. **Mgr. Libor Zajíc**, Historický ústav, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.
- **14. března** - Pivo v kontextu nacionalismu a politického extremismu: vybrané aspekty. **Prof. JUDr. PhDr. Miroslav Mareš, Ph.D.**, Katedra politologie, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity.
- **21. března** - Pivní turistika a pivovarské kontakty v přeshraničním kontextu. **Doc. Mgr. Lukáš Novotný, M.A., Dr. phil.**, Katedra politologie, Filozofická fakulta Univerzity J. A. Purkyně.
- **28. března** – Velikonoce (volno)

Plán semestru

- **4. dubna** - Možnosti výzkumu a interpretace historického vývoje pivních stylů na příkladu ležáku. **Doc. Mgr. Martin Veselý, Ph.D.** a **Mgr. Michal Horáček**, Katedra historie, Filozofická fakulta, Univerzita J. A. Purkyně, Ústí nad Labem.
- **11. dubna** - Pivo v české filmu: formální analýza. **Doc. PhDr. Kateřina Svatoňová, Ph.D.**, Katedra filmových studií, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy a **doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.**, Ústav české literatury a komparatistiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- **18. dubna** - čtecí týden (volno)
- **25. dubna** - Pivo a hospody v českém prostředí optikou sociologického výzkumu. **PhDr. Jiří Vinopal, Ph.D.**, Katedra sociologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Plán semestru

- **2. května** - Historie právní regulace výroby a distribuce piva. **Prof. JUDr. Radim Polčák, Ph.D.**, Ústav práva a technologií, Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
- **9. května** - Od Pivního hrnce k Vožralému rybníku. Pivo v soustavě zeměpisných jmen v Čechách. **PhDr. Martina Ptáčnicková, Ph.D.**, Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky.
- **16. května** - Jenom holbičku pro mou opičku. Pivo a hospoda v kramářských písních. **Mgr. Marie Hanzelková, Ph.D.**, Ústav české literatury, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.
- **23. května** - Pivo a jeho místo ve společnosti. Diskuzní hodina s hosty.

Základní literatura dostupná v knihovně HÚ

- Zíbrt, Čeněk: *Z historie piva*. Praha 2013.
- Zíbrt, Čeněk: *Pivo v písních lidových a znárodnělých*. Praha 2013.
- Veselý, Martin (ed.): *Orosené dějiny*. Ústín nad Labem 2019.
- *Studia historica Brunensia*, 2023, č. 2.
- Holub, Petr: *Žít pivo: stručná historie brněnského pivovarnictví*. Brno 2015.
- Basařová, Gabriela – Hlaváček, Ivo: *České pivo*. Pacov 1998.
- Cabras, Ignazio (ed.): *The history of the beer and brewing industry*. London 2017.
- Meußdoerffer, Franz: *Das Bier: eine Geschichte von Hopfen und Malz*. München 2016.
- Fassl, Peter (ed.): *Bier- und Wirtshauskultur in Schwaben und Franken*. München 2022.

Základní literatura dostupná v knihovně HÚ

- Eymold, Ursula (ed.): *Bier macht München: 500 Jahre Münchner Reinheitsgebot in Bayern*. München 2015.
- Harlander, Lilian (ed.): *Bier ist der Wein dieses Landes: jüdische Braugeschichten*. München 2016.
- Cabras, Ignazio (ed.): *The history of the beer and brewing industry*. London 2017.
- Ruppen, Sara (ed.): *Brauer und Apotheker - eine seltsame Personalunion: ein Beitrag zur pharmazeutischen Geschichte des Bieres*. Stuttgart 2020.
- Nurin, Tara: *A woman's place is in the brewhouse: a forgotten history of alewives, brewsters, witches, and CEOs*. Chicago 2021.
- Wilson, Eli – Stone, Asa: *Beer and society: how we make beer and beer makes us*. Lanham 2022.

Knihovna Historického ústavu

- Filozofická fakulta,
Arne Nováka 1
- budova B2, 5. patro
- signatura 6.9c

Jak se můžeme dívat na pivo?

- pohled **konzumenta** – chuť, rozmanitost, cena
- pohled **výrobce** – technologická stránka věci, suroviny, rentabilitnost výroby
- pohled **exaktního vědce** – statistika, vlastnosti surovin
- pohled **humanitního vědce** – kulturní stránka výroby a konzumace piva

Pohled humanitních vědců

- **historie** – hospodářské aspekty, součást kulturní identity, důvody k výrobě piva, důsledky jeho výroby a konzumace
- **literatura** – pivo jako součást příběhů, jako dotvářející element v pozadí
- **hudební věda** – pivo v textech písní
- **etnologie** – pivo jako součást kulturního dědictví
- **religionistika** – rituální funkce piva, role církve při výrobě piva
- **filmová věda** – pivo jako součást vizualizace
- **politologie, sociologie, ...**

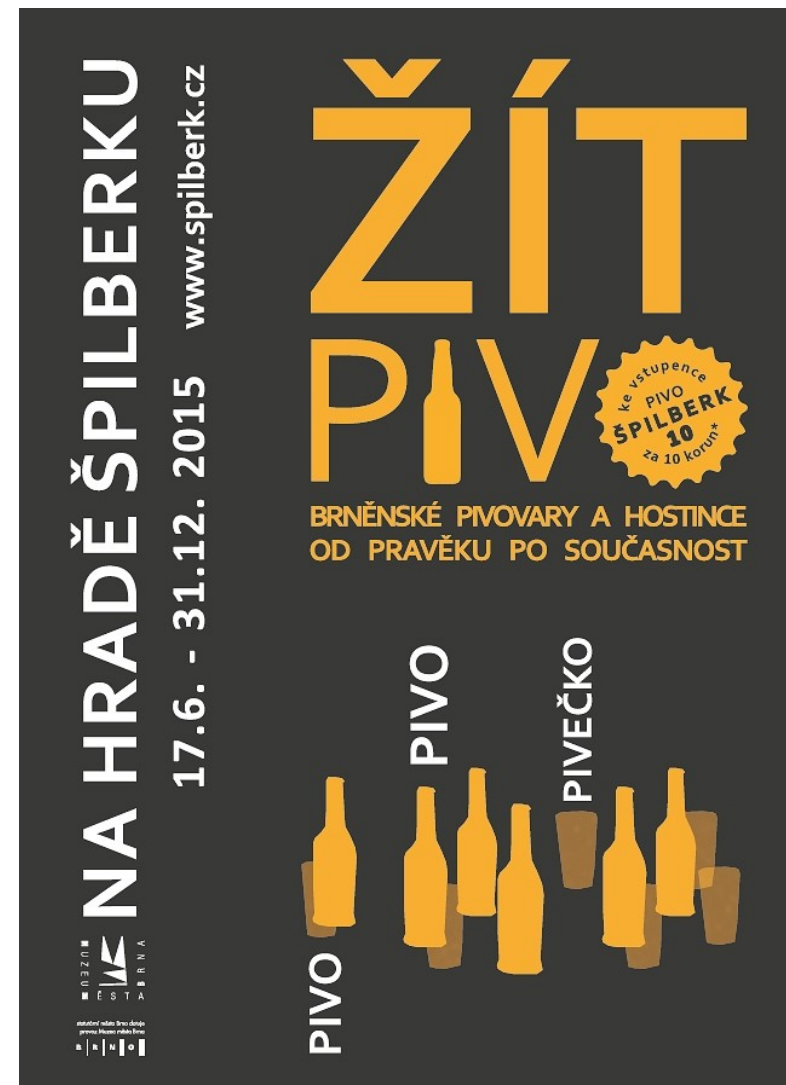
Krátce z dějin výzkumu

- výzkum léčivých účinků piva (sv. **Hildegarda z Bingenu** – 12. století)
- komplexní pohled na pivo (**Tadeáš Hájek z Hájku** – 16. století – *De cerevisia eiusque conficiendi ratione*, 1554)
- základy moderních prací o pivu (**František Ondřej Poupě** – přelom 18. a 19. století - *Die Kunst des Bierbrauens physisch - chemisch - ökonomisch beschrieben*, 3. díly, 1794 - 1821)
- etnologický pohled na pivo (**Čeněk Zíbrt** – 18. a 19. století – *Pivo v písních lidových a znárodnělých*, 1909)
- pivovarnictví bylo především součástí hospodářských dějin

Současný stav bádání

- popularizační publikace (**Karel Kosař**, Jaroslav Novák Večerníček, Ladislav Jakl, Daniela Kolářová)
- 2006 – konference **Pivo lepších časů** – Ústí nad Labem (Martin Veselý a další) + sborník
- 2015 – výstava **Žít pivo** - Brno (Petr Holub a další)
- 2016 – konference **Orosené dějiny** – Ústí nad Labem
- 2019 – sborník z výše uvedené konference
- 2023 – konference **Pivo v turbulentních časech**
- 2021 – 2023 – projekt **Kulturní dějiny piva** – Masarykova univerzita

Co zajímá na pivu Vás?

